

Bestuur en directie Wageningen UR
T.a.v. Mevrouw S. Heimovaara
Postbus 9101
6700 HB Wageningen

Datum : 13 oktober 2023
Kenmerk : U230221
Betreft : Open brief over de 'onafhankelijke' rol Wageningen UR

Geachte mevrouw Heimovaara,

Met interesse hebben we kennis genomen van het rapport 'WUR-perspectieven op landbouw, voedsel en natuur', in de pers meer bekend als 'Zes knopen doorhakken voor een nieuwe visie op landbouw, voedsel en natuur'. Het onderzoek is uitgevoerd op initiatief van Wageningen UR zelf. Daarover wordt het volgende aangegeven: 'Wageningen University & Research (WUR) wil, als een van de wereldwijd leidende kennisinstellingen op het gebied van landbouw, voeding en natuur, haar rol nemen in het maatschappelijk gesprek. Niet alleen als onafhankelijke leverancier van kennis, maar ook als medevormgever van de successen én als medeverantwoordelijke voor de ongewenste neveneffecten van ons huidige agrocluster.'

Het rapport schetst een aantal beleidsdiscussies, waarbinnen keuzes gemaakt moeten worden. Wij constateren dat Wageningen UR op persoonlijke titel dit rapport heeft samengesteld voor met name de beleidsmakers. In dit geval tevens de grootste financier van Wageningen UR. Ook valt op dat Wageningen UR met een beleidsvisie komt over de landbouw, zonder de landbouw hierbij te betrekken. Wat is het belang van Wageningen UR daarbij?

Het rapport stelt: 'De belangrijkste aanbeveling van deze studie is om de maatschappelijke en politieke dialoog over de toekomst van de landbouw veel nadrukkelijker te plaatsen in een langetermijnperspectief, waarin serieus en samenhangend antwoord wordt gegeven op de vraag hoe landbouw, ons voedselsysteem en de natuur kunnen floreren én kunnen bijdragen aan de grote uitdagingen van de komende decennia'. Een dergelijke aanbeveling maakt het des te opmerkelijker dat de partij waarover het gaat – de landbouw – niet bij deze beleidshandreiking is betrokken. De praktijk en wereldeconomie zijn vele malen complexer dan vanuit een beperkt aantal Wageningse disciplines beschouwd.

Praktijkkennis die ontbreekt, betreft bijvoorbeeld de (internationale) marktwerking. Er is geen enkele verwijzing naar het negatieve effect van de huidige vrijhandelspolitiek op de verduurzaming en op het boereninkomen. We missen ook het dilemma van een behoorlijk boereninkomen én het dilemma of we boeren willen houden in Nederland en hoe we er dan voor zorgen dat mensen nog boer willen worden met het negatieve sentiment en de lage inkomens. Willen we schaalvergroting of juist familiebedrijven

behouden? Zo zijn er nog wel meer voorbeelden van omissies te geven. Waarom bij dilemma drie niet genoemd dat voor de plantaardige sector dierlijke mest van grote waarde is? Kortom, er zijn diverse omissies en een duidelijke bias in het rapport die de praktijk tekort doen.

Wat ook opvalt is dat er gekozen is voor een wetenschappelijke benadering en dat praktijkonderzoek/-wetenschap nauwelijks een rol krijgt. Wij zien deze trend op andere dossiers ook veelvuldig voorkomen. De kloof tussen wetenschap en de praktijk wordt daarmee steeds groter. Daarnaast worden er in het rapport een aantal uitgangspunten gekozen die niet onderbouwd worden en als populistisch overkomen, bijvoorbeeld 'Actieve sturing naar een meer plantaardig, gezonder en minder vervuilend dieet is noodzakelijk'.

Wetenschap regeert, praktijk vergeten

Het valt ons al langer op dat beleidsmakers de wetenschap gebruiken voor de onderbouwing van hun beleid. Beleidsmakers vragen om een specifiek onderzoeksrapport bij de wetenschap, en verschuilen zich er vervolgens achter: "De wetenschap heeft gesproken". Wetenschappers hebben een positie gekregen binnen de politieke besluitvorming, waarbij de praktijk te gemakkelijk over het hoofd wordt gezien. Wij zien al langer waartoe dit leidt: theoretisch beleid dat in de praktijk slecht uitvoerbaar is. Met als gevolg: geen draagvlak bij partijen die het moeten uitvoeren en veel weerstand.

Recent voorbeeld zijn de verplichte generieke bufferstroken, met aanzienlijk inkomensverlies voor boeren, zonder dat bijvoorbeeld op gedraineerde kleigrond de effectiviteit voor waterkwaliteit is bewezen. Ook doet op basis van WUR-rapporten kalenderlandbouw steeds meer zijn intrede in de regelgeving, terwijl boeren met het veranderende klimaat juist steeds flexibeler moeten ondernemen. Tenslotte strokenteelt: nog volop in onderzoek maar toch als eerste toegevoegd aan de eco-regeling (en niet of nauwelijks gekozen in 2023).

Wij constateren dat Wageningen meegaat in de rol, die de politiek van haar vraagt. En die leidt tot de groei van weerstand binnen de samenleving. De rol van Wageningen UR zou o.i. moeten zijn: onafhankelijke wetenschap, fundamenteel en praktisch. Wageningen UR zou niet 'voor' of 'tegen' moeten zijn, maar zich moeten focussen op het doen van onderzoek. Wageningen zou de consequenties van keuzes onafhankelijk in beeld moeten brengen, en deze moeten toevoegen aan het debat. Het maken van beleidskeuzes is vervolgens aan beleidsmakers. In dit rapport beweegt Wageningen UR zich echter meer naar de rol van een opinievormende en beleid sturende organisatie. Dat vinden wij opmerkelijk en dit doet o.i. afbreuk aan de wereldwijde, toonaangevende rol die Wageningen UR heeft. Wij waarderen de poging om de uitdagingen die er zijn, integraal in dilemma's om te zetten. Echter lezen wij in het rapport ook politieke afwegingen en beleidskeuzes, die wat ons betreft niet bij Wageningen UR thuishoren.

Tot slot willen we terugkomen op de vraag die we in deze brief al stelden: Wat is het belang van Wageningen UR om op eigen initiatief, een dergelijk rapport uit te brengen voor beleidsmakers? Welke rol ziet Wageningen UR voor haarzelf?

Met vriendelijke groet,

Bart Kemp	Voorzitter Agractie
Bart-Jan Oplaat	Voorzitter Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP)
Helma Lodders	Voorzitter Vee en Logistiek Nederland (VLN)
Henk Bleker	Voorzitter Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)
Hans Luijterink	Voorzitter Vereniging van Kalverhouders (VVK)
Laurens Hoedemaker	Voorzitter Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV)
Linda Verriet	Voorzitter Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV)
Marian Lemson	Voorzitter Koninklijke Nederlandse Slagers (KNS)
Teun de Jong	Voorzitter Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV)